

26. Tiistaina 4 p. toukokuuta

kello 7 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Ensimmäinen käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi Valtioneuvoston oikeudesta antaa tarvittavia määräyksiä tavaraan tuonnista ja viennistä sekä niiden kaupasta, kuljetuksesta ja jakelusta. 476
- Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 15.

Kolmas käsittely:

- 2) Ehdotus laiksi Presidentin kanslian virka- ja palvelusmiesten eläkeoikeudesta. 480
- Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 8 ja 8 a; valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 50 (1919 vp.)
- 3) Ehdotus laiksi eläkeoikeudesta kirkkoherroille Utsjoen, Inarin ja Enontekiön kirkkoherrakunnissa. "
- Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 9 ja 9 a; valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 51 (1919 vp.)
- 4) Ehdotus muutokseksi Suomen Pankin Ohjesäännön 3 §:ään. "
- Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 13 ja 13 a; pankkivaliokunnan mietintö n:o 2; pankkivaltuusmiesten kirjelmä n:o 24.
- 5) Ehdotus laiksi edustajapalkkiosta 1920 vuoden varsinaisilta valtiopäiviltä. 481

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 12.

- 6) Ehdotus laiksi kalastajatorppia koskevien vuokrasopimusten pitentämisestä. 484

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Österholmin y. m. edusk. esit. n:o 31; ed. Hildénin ja Anderssonin edusk. esit. n:o 32.

- 7) Ehdotus laiksi vuokra-alueiden lunastamisesta 15 päivänä lokakuuta 1918 annetun lain 27 ja saman lain 58 §:n muuttamisesta sellaisena kuin viimeksimainittu pykälä kuuluu lunastuslain muuttamisesta heinäkuun 10 päivänä 1919 annetussa laissa. 485

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Anderssonin ja Mickelssonin edusk. esit. n:o 24; ed. Kallion y. m. edusk. esit. n:o 25; ed. A. Pesosen y. m. edusk. esit. n:o 26.

Toinen käsittely:

- 8) Ehdotus laiksi eräiden velan korkoa koskevien säännösten kumoamisesta ja laiksi Rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi. 486
- Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 8.
- 9) Ehdotus laiksi muutoksista ja lisäyksistä 8 päivänä helmikuuta

1919 annettuun väliaikaiseen asevelvollisuuslakiin.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; sotilasasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 74 (1919 vp.).

10) Ehdotus laiksi siitä, mitä yksityisen oikeuden turvaamiseksi on varteenotettava, jos tuomioistuimen kantakirja on joutunut hukkaan.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 3.

Ensimmäinen käsittely:

11) Ehdotus laiksi postisäästöpankista Suomessa annetun asetuksen 2 §:n muuttamisesta. 489

Asiakirjat Pankkivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 9.

Aimoa käsittely:

12) Ehdotus avustuksen antamisesta Osakeyhtiö Suomen Kaupunkien Hypoteekkilakissa nimiselle osakeyhtiölle kassan ulkomailla kuluvana vuonna lankeavien obligatsioonien ja korkolippujan lunastamiseen ja yhtiön lyhytaikaisten ulkomaisten velkojen korkojen suorittamiseen.

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 14.

13) Ehdotus Valtioneuvoston oikeuttamisesta aiotulle Konserttitalo-osakeyhtiölle luovuttamaan valtion omistama tontti n:o 8 Kaivokadun varrella Helsingissä avustuksena konsertti- ja kongressitalon rakentamista varten.

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 71 (1919 vp.).

Esitellään:

14) Hallituksen esitys n:o 16 yhteensä 2,000,000 markan suuruisen

Siv.

arviomäärärahan myöntämisestä rauhanneuvotteluja sekä tilapäisiä lähetyskuntia varten vuoden 1920 kuлуussa. 489

15) Hallituksen esitys n:o 17 että Eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin Suomen ottamiseksi kansainliiton jäseneksi. 473

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 6 Längmanin testamenttirahastojen hoidosta ja niistä kertyneiden korkovarojen käyttämisestä. 491

17) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 anomusehdotuksen johdosta, joka tarkoittaa korotetun apumaksun myöntämistä eräille työttömyyskassoille tammikuun 1 päivän ja kesäkuun 30 päivän 1920 väliseltä ajalta.

Läsnäoleviksi merkitään ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen täysi-istuntoon.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta tämän illan täysi-istunnosta sairauden vuoksi saa ed. Särkkä.

Välikysymys erotettujen valtionpalvelijain ottamisesta toimiinsa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitetään pöydällepanoa varten ed. Woionmaan asianomaiselle hallituksen jäsenelle osoittama välikysymys.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Asetuksella 19 päivästä heinäkuuta 1918 silloinen senaatti antoi asettaa erityisen kurinpitotuomioistuimen tuomitsemaan val-

tionrautateitten palveluksessa olevia henkilöitä kurinpitorangeistuksiin virkavirheistä ja virkavelvollisuuteen sopimattomasta käytöksestä, mikäli rikkomukset olivat tapahuneet kapinan aikana eivätkä olleet tuomioistuimen käsiteltäviä. Kun tämä valtiollisesti ja yhteiskunnallisesti yhtä epäoikeutettu kurinpitotoimi suoritettiin piintyneen virkavallan ja äärimmillen kiihtyneen kostohimon yhtyneillä voimilla, kun siinä käytetty oikeusmenettely muodostui niin mielivaltaiseksi, ettei syytettyjen aina sallittu edes esittääkään todistuksiansa, kun vielä rangaistuksien alaisiksi tulivat sellaisetkin teot, joista rautatiehallituksen puolesta oli kirjallisesti luvattu täydellinen unohtus ja kun annettuihin päätöksiin asetuksen mukaan ei saatu hakea muutosta, oli tulos sen mukainen. Monet sadat vakinaiset rautatieläiset, ylimääräisten suurista joukoista puhumattakaan, erotettiin toimestaan, häädettiin asunnoistaan ja kaikilla mahdollisilla tavoilla vainottiin lainkaan välittämättä siitä, mitä tappioita valtiolle tuotti vanhan kokeneen ja kunnollisen henkilökunnan erottaminen rautateiltä ja mitä puutetta ja hätää taloudellisesti ilmeinkin vaikeina aikoina tahallisesti tuotettiin tuhansille viattomille rautatieläisperheitten jäsenille. Kokonaisuudessaan tämä hallinnollisen mieli vallan kuuluman purkaus on mitä räikein todistus valkoisen terrorin luonteesta ja tarkoituksista.

Samanlaisen valtiollisen ja yhteiskunnallisen vainon alaisiksi ovat kapinan jälkeen joutuneet valtionpalvelijat monilla muillakin valtion hallinnon aloilla, kuten posti-, tulli-, koulu- y. m. laitoksissa.

Kun emme voi edellyttää, että hallitus edelleenkin hyväksyisi mainitunlaisen valtionpalvelijain joukkoerottamisen ja vainoamisen tai tahtoisii siitä vastata, saamme Valtiopäiväjärjestyksen 32 §:n 3 kohtaan nojaten asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi esittää seuraavan kysymyksen:

Tietääkö hallitus, että suuria joukkoja valtionpalvelijoita on edellisten hallitusten aikana mielivaltaisilla hallinnollisilla toimenpiteillä erotettu virastaan ja että heitä viranomaisten taholta yhä vieläkin vainotaan, ja

mitä on nykyinen hallitus tehnyt

tai aikoo tehdä tämän huutavan valtiollisen ja yhteiskunnallisen vääryyden korjaamiseksi?

Helsingissä, 4 p. toukok. 1920.

Väinö Voionmaa.	A. Lehikoinen.
J. W. Keto.	T. A. Turtiainen.
Heikki Törmä.	Hannes Ryömä.
J. Laherma.	Väinö Hakkiia.
M. Heinonen.	Artturi Aalto.
Olavi Puro.	O. V. Elfving.
Matti Paasivuori.	Väinö Hupli.
Edv. Helle.	Fanny Ahlfors.
Penna Paunu.	Toivo Rintala.
Olga Leinonen.	A. E. Mickelsson.
O. Hiltunen.	K. N. Aalto.
G. Luukkonen.	

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 32 §:n mukaan tulee asian olla pöydällä johonkin seuraavaan täysi-istuntoon.

Asia pannaan pöydälle seuraavaan täysi-istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään sellainen muutos, että ensimmäiseksi asiaksi otetaan 15:s asia päiväjärjestyksessä.

15) Ehdotuksen, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin Suomen ottamiseksi kansainliiton jäseneksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 17 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi ulkoasiainvaliokuntaan.

Toisen varapuhemiehen Virkkusen ryhdyttyä puhetta johtamaan syntyy seuraava

Keskustelu:

Pääministeri Erich: Kun hallitus nyt ohjelmansa mukaisesti puoltaa toimenpiteitä, jotka tarkoittavat Suomen yhtymistä kansojen liittoon ja pyytää eduskunnan myötävaikutusta tähän laajakantoiseen valtiotekoon, niin se tekee sen siinä varmassa vakaumuksessa, että meidän maamme liittyminen tähän, olemukseltaan ja tarkoituseriltään yleismaailmalliseen järjestöön, ilmeisesti on meidän omien etujemme mukaista. Tätä on esityksessä jotenkin laajalti perusteltu. Mutta esitykseen sisältyy sen lisäksi liiton rakenteesta selonteko, joka varmaankin on ollut tarpeellinen, koska meille ei tietenkään voi olla yhden-tekuvää, minkäluontoinen ja rakenteinen tämä yhteenliittymä on, jolla laajaperäisyytensä ja tarkotuseränsä puolesta tähän asti ei ole ollut vertojaan ihmiskunnan aikakirjoissa.

Politiikassa on otettava lukuun tosiasiat, eikä hallitus luullakseni ole liioitellut niitä etuja, mitkä kansainliiton jäsenyys sisältää, eikä myöskään liian vähäksi arvostellut niiden muutosten kantavuutta, joita tästä yhtymisestä muutamilla valtioelämän aloilla aiheutuu. Mitkään yleiset järkisyyt eivät kuitenkaan pakota sitä pessimististä kantaa omaksumaan, että se, joka rohkenee uskoa onnellisen ja menestyksellisen tulevaisuuden koittavan eri kansain väliselle liitolle, niin laajasuuntaiselle kuin suinkin, muka vain antautuu turhain, kovan todellisuuden edessä hahtuvain kuvittelujen valtaan. Kansainliiton täytyy — sen verran voitaneen luottaa siihen että ihmiskunta pystyy löytämään oikean tien sen tuskin vielä päättäneen, väkivaltaa ja kohtuuttomuutta ja vuosikausien kärsimyksiä kuvastavan ajan jälkeen, joka on ollut niin monen kansan kestettävänä ja jonka vaikutukset vieläkin ovat niin voimakkaasti tuntuissa — vähitellen yhä runsaammassa määrin saattaa kansainvälinen oikeus ja oikeudenmukaisuus arvoonsa, sekä palauttaa, tai oikeammin sanoen, luoda vahvat edellytykset sille solidaarisuudelle, jonka lopultakin täytyy olla kaiken kansainvälisen oikeusjärjestyksen tosiasiallinen perustus.

Kun vähäväkinen kansa pyrkii tällaiseen yhtymään, johon m.m. kuuluu suuria maailmanvaltoja, tekee se sen vielä lisäksi siinä vakaassa toivossa, että pienetkin val-

tiot liiton puitteissa eivät ainoastaan säily omintakeisina yksilöinä, olemukseltaan ja elämänehdoiltaan turvattuina, vaan myöskin kansojen liiton jäseninä saavat äänensä kuuluville ja että näin voipi tapahtua huolimatta siitä, että tähän asti tuntemattomalla tavalla valtioille liittosopimuksessa määrätään vaihteleva ääniasteikko sekä muodollis-oikeudellisestikin erisuuruinen vaikutusvalta, mikä tietenkin sellaisenaan sisältää tuntuva poikkeuksen aikaisemmin tunnustetuista, joskin todellisuudessa useasti syrjäytetyistä, periaatteista. Liiton jäsenenä ei pienenpuoleinenkaan valtio saa antautua toimeettomaan välinpitämättömyyteen, eikä heittäytyä siihen kylläkin mukavaan käsitykseen, että tästä lähtien muka ei enää tule olemaan mitään niin sanottua suurpolitiikkaa, tai että oikeus sellaiseen politiikkaan olisi joillekin määrätville valtioille monopolisoitu.

Aivan erikoinen tehtävänsä täytyy vihdoin kansainliitolla olla itse valtioaatteen puoltamisessa. Meidän aikamme tietä raivaavat periaatteet kansojen itsemääräämisoikeudesta ja kansallisten vähemmistöjen turvaamisesta eivät suinkaan merkitse sitä, että luovuttaisiin kannattamasta ja puoltamasta itse valtiota kaiken järjestetyn yhteiskuntaelämän välttämättömänä elinmuotona.

Kysymyksessä oleva liitto on valtioitten välinen yhtymä ja sen täytyy oman olemuksensa mukaisesti niin sanoakseni tuottaa oikeusturvaa valtioille itselleen, niin suurille kuin pienillekin, turvaa niitä voimia vastaan, jotka rohkenevat suunnata kärkeänsä ihmiskunnan loukkaamattomimpia kulttuuriarvoja vastaan. Kansojen liitto nykyisessä muodossaan on oikeastaan vain kylläkin huomattava ja suuriarvoinen vaihe sen suuren ja jo vanhastaankin harastetun aatteen kehityksessä, joka tarkoittaa kansojen solidaarisuutta ja kansainvälisten oikeussäännösten tarkoittamaa pysyvää rauhantilaa. Se kehitysperiaate, jonka täytyy olla senkin suurenmoisen kansainvälisen yhteenliittymän tunnusmerkkinä, josta tässä on kysymys ja joka oikeastaan vielä on syntymisvaiheessaan, ilmenee erityisesti siinä että on mahdollista tarkistaa liittosopimusta siinä järjestyksessä, joka sopimuksessa itsessään säädetään. Asian luonnosta johtuukin, että liittosopimus, jonka on laatinut vain osa liiton jäse-

nistä, on aikaa myöten ehdottomasti alistettava tarkastettavaksi sen järjestysmuodon edelleen kehittämiseksi ja täydentämiseksi sekä niitten puutteellisuuksien poistamiseksi, jotka eräissä suhteissa sopimusta haittaavat. Kaukana siitä, että itse sopimus ja siihen perustuva organisationi tällä tavoin pantaisiin vaaralle alttiiksi tai että sitä heikennettäisiin, tulee muutosten päinvastoin lisätä sen kykyä palvella yleisinhimillisiä ja kansainvälisiä etuja. Ja saataa kai toivoa, että ne valtiot, joilla suuruuteen ja ulkonaisiin voimakeinoin nähden on suhteellisesti vaatimaton asema, voivat useissakin tapauksissa tasapuolisemmin arvostella suurpoliittisia kysymyksiä sekä myös muutoin vaikuttaa liiton tehtävien onnelliseen suorittamiseen inhimillisen ja kansainvälisen yhdyselämän palveluksessa.

Meidän maamme tarvitsee kieltämättä sekä oikeusturvaa että myöskin tosiasiallisia valtiollisia takeita sekä sen lisäksi laajempia mahdollisuuksia siihen rauhalliseen kansojen keskinäiseen kanssakäyntiin, jota liitto voipi tarjota ja hallitus pitää sen vuoksi velvollisuutenaan ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä pyytää eduskunnan suostumusta tähän.

Då regeringen nu i överensstämmelse med sitt program förordar åtgärder, som avse Finlands inträdande i folkens förbund och påkallar riksdagens medverkan till denna betydelsefulla statsakt, sker detta i den fasta förvissning, att vårt lands anslutning till denna, till sitt väsen och sina syften världsomfattande organisation ligger i vårt eget välförstådda intresse. Detta har i propositionen rätt utförligt motiverats. Men propositionen innefattar därjämte en redogörelse för förbundets struktur, något som förvisso varit nödvändigt, då ju arten och beskaffenheten av denna sammanslutning, som ifråga om dimensioner och syften hittills icke haft något mostycke i mänsklighetens hävder, icke kan vara oss likgiltig.

I politiken har man att räkna med realiteter och jag hoppas att regeringen icke överskattat de fördelar, som medlemskapet i folkens förbund innebär eller underkänt bärvidden av de omgestaltningar, som härav föräntas på vissa områden av statslivet. Inga allmänna förnufts-skäl tvinga oss att omfatta den pessimistiska uppfattning, att

den, som vågar tro på en lyckosam och välsignelserik framtid för ett förbund mellan folken, så omfattande som möjligt, skulle hänge sig åt fåfänga, inför en hård verklighet bristande illusioner. Folkens förbund skall, — den förtröstan torde man kunna hysa till människosläktets förmåga att finna den rätta vägen — efter den knappt tilländalupna, av våld och våld och årslånga lidandens kännetecknande tid, som så många folk fått uthärda och vars verkningar ännu göra sig så kännbart gällande, efterhand i allt högre grad låta mellanfolklig rätt och rättvisa komma till heders samt återställa eller rättare sagt skapa hållbara förutsättningar för den solidaritet, som ytterst måste utgöra den reella grunden för all mellanfolklig rättsordning.

Då ett litet land söker inträda i denna sammanslutning, som bl. a. omfattar stora världsriken, sker det vidare i den fasta förhoppning, att inom dess ram även de små staterna icke blott skola förbestå såsom individer, betryggade med hänsyn till sin existens och sina livsvillkor, utan även förstå göra sig gällande såsom medlemmar av staternas samfund, och detta utan intrång därav, att den hittills okända gradering av röstetal och av det icke blott faktiska, utan även formellt rättsliga inflytandet, som förbundsakten statuerar, innebär en betydelsefull förskjutning av tidigare erkända, om än i verkligheten ofta åsidosatta grundsatser. Såsom medlem av förbundet får icke heller en mindre stat hängiva sig åt dödlig likgiltighet eller invägga sig i en nog så bekväm uppfattning, att det hädanefter icke längre skulle givas något, som kallas storpolitik eller att rättigheten till en sådan politik vore på något sätt monopoliserad.

Icke minst gäller det slutligen för folkens förbund att hävda själva statens idé. Vår tids banbrytande grundsatser om folkens självbestämmanderätt och skydd för de nationella minoriteterna avse ingalunda något uppgivande av själva staten såsom en oundgänglig livsform för allt ordnat samhällsliv. Förbundet utgör en sammanslutning av stater och måste enligt sitt eget väsen s. a. s. medföra rättsskydd för staterna själva, de stora såväl som de små, skydd mot de krafter, som icke tveka att rikta sin spets mot mänsklighetens oantastbaraste kulturvärden.

Folkens förbund betecknar i sin nuvarande gestalt ett skede i utvecklingen av den stora och långtifrån nya idén om folkens solidaritet och ett genom mellanfolkliga rättsinstitut garanterat bestående fredstillstånd. Den evolutionsprincip, vilken måste känneteckna även den storslagna mellanfolkliga sammanslutning, om vilken här är fråga, och som egentligen ännu befinner sig i vardandets skede, framträder särskilt i möjligheten av förbundssaktens revision genom beslut, tillkomna i den ordning, som i fördraget angives. Det ligger även i sakens natur, att förbundsfördraget, som ju uppgjorts blott av en del av förbundets medlemmar, efter hand måste underkastas revision i syfte att vidare utbygga och fullständiga dess organisation samt avhjälpa de brister, som i vissa avseenden vidlåda fördraget. Långt ifrån att detta innebure något vedervärande eller försvagande av själva förbundet, bör det tvärtom öka dess förmåga att tjäna allmänt mänskliga och mellanfolkliga intressen. Och man får väl hoppas, att de stater, som i fråga om storlek och yttre maktmedel intaga en jämförelsevis blygsam ställning, icke sällan skola kunna erbjuda fördelen av ett mera opartiskt bedömande av storpolitiska spörsmål samt även i övrigt bidra till ett lyckligt fullföljande av förbundets uppgifter i den mänskliga och mellanfolkliga samlevnadens intresse.

Vårt land är onekligen i behov av det ökade rättsskydd och de faktiska garantier av de utvidgade möjligheter till fredligt mellanfolkligt umgänge, som förbundet förmår erbjuda, och regeringen anser det därför såsom sin plikt att vidtaga i sådant syfte erforderliga åtgärder samt anhålla om riksdagens samtycke härtill.

Ed. Laherma: Kun on kysymys niin tärkeästä poliittisesta toimenpiteestä kuin on kansainliittoon liittyminen, on kohtuullista vaatia, että edustajilla on aikaa harkita sitä ja ainakin aikaa tutustua hallituksen ehdotukseen, ennenkuin asia on valiokuntaan lähetettävä. Esitys on jaettu vasta kello 6 tänä iltana ja minä olen käyttänyt tätä väliaikaa ja sillä aikaa saanut luettua ainoastaan 14 sivua 44:stä. Voi olla, että minä ja monet muut, jotka eivät ole ulkoasiain valiokunnan jäseniä, haluaisivat tässä tilaisuudessa jo lausua mieli-

piteensä, ja tuntuu minusta oikealta, että asia pantaisiin sitä varten pöydälle. Pyydän senvuoksi vedoten valtiopäiväjärjestyksen 55 §:ään ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle tulevana perjantaina pidettävään täysi-istuntoon.

Ed. Vainio: Pyytäisin kannattaa ed. Laherman tekemää ehdotusta.

Toinen varapuhemies: Ed. Laherman lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että kun asia on jo kerran ollut pöydälle pantuna, se on valtiopäiväjärjestyksen 55 §:n nojalla lähetettävä valiokuntaan eikä voida enää myöntää uutta pöydällepanoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

1) Ehdotuksen laiksi Valtioneuvoston oikeudesta antaa tarvittavia määräyksiä tavarain tuonnista ja viennistä sekä niiden kaupasta, kuljetuksesta ja jakelusta

sisältävän hallituksen esityksen n:o 15 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään siinä mainitun lakiehdotuksen ensimmäistä käsitellyä varten.

Puhemiehen asetuttua jälleen paikalleen syntyy seuraava

Keskustelu:

Ed. af Forselles: Vid remissen av den proposition, som motsvarar det betänkande, som nu föreligger till första behandling riktade jag till det utskott, som skulle komma att behandla densamma, den uppmaningen, att utskottet skulle utreda, i vilken mån de stadganden, som innehöllos uti propositionen, möjligen kunde strida emot grundlag. Uti avgivet betänkande har utskottet emellertid icke tagit hänsyn till denna uppmaning, och är jag därför nödsakad att en stund uppehålla riksdagens dyrbara tid. Uti betänkandet yttras visserligen att „observeras bör nämligen,

att även i någon mån effektivare föreskrifter för ordnande av varornas användning så nära beröra grundlagstryggade medborgarrättigheter, att därest lagen ej stiftas i den ordning, som för stiftande av grundlag är stadgat, en effektiv reglementering blir tämligen svår". Och senare i samma betänkande säges: „av propositionen framgår icke närmare, vad slags reglementering regeringen på grund av denna lag ämnar företaga". Men något senare yttrar utskottet vidare: „Utskottet har likvisst funnit nödigt att uttala förhoppning, att vid in- och utförsel av varor samt fördelningen av desamma, såvida sådan verksamhet överlämnas åt enskilda affärer, i främsta rummet andelsaffärer måtte anlitas." Vid uttalandet av dessa ord har emellertid utskottet totalt förglömt att ett sådant förfarande stöder emot försäkringen till borgerskapet § 2 som lyder: „at all sådan handel, rörelse, konst och slöjd, som förut är känd, idkad och i allmänhet idkas kan, hädanefter icke någon eller några särskilde in- eller utrikes män uplåtas eller meddelas under exklusiva Privilegier, Monopolier eller Förpaktningar — — — —". För att klargöra i vilken mån andra bestämmingar i föreliggande lagförslag tangerar grundlag, ber jag få uppläsa delar av försäkran till rikets borgerskap och städer av 23 februari 1789 och försäkringen till allmogen av 4 april 1789. Ut i § av Försäkran för Rikets borgerskap och städerna i allmänhet given den 23 februari 1789, försäkras att de „vid theas — — — Privilegier — — — oqvaldt och orubbat — — — bibehållne och skyddade varda, så at ingen them, hvarken i anseende til theas innehafvande Jord, Hus, Tomter, Hemman, Skogar, Utmarker, Strömar, Arrenden, Fisker, Qvarnar, Säger eller andra Inrättningar, ej eller i anseende till theas Handel och Sjöfart, näringar och rörelser, minsta hinder eller förfång tillfoga skal". Försäkringen till allmogen av den 24 april 1789 lyder uti denna del: „Skattebondes äganderätt til Skatte Hemmanet bibehålles uti sin helgd altid oförkränkt ävensom then dispositionsrätt therä, som beviljad och försäkrad blifvit — —". Samma privilegiebrevs 4 § tillförsäkrar allmogen rätt „inom Riket föra och afsätta sin egen och sine grannars afvel och slögder". Med hänvisning till dessa stadganden uti

försäkran till rikets borgerskap och till allmogen ber jag få uppmärksamgöra därpå, att försäkringen genom den i somras antagna regeringsformen icke har blifvit upphävd, i det att dessa försäkringar icke strida emot någon punkt av regeringsformen, och att sålunda flere av de bestämmingar angående inskränkning av medborgares rättigheter i föreliggande lagförslag strida emot dessa stadganden af grundlagsnatur. Vi hava först att fästa oss vid prissättningen, som strider emot försäkran till borgerskapet; maximiprisen, som även strida emot § 2 i försäkran till borgerskapet och dessutom mot § 4 av försäkran till allmogen; förbudet av fartygs försäljning strider uppenbart emot försäkran till borgerskapet och bestämmingen angående försäljning, export, import strider emot samma försäkran § 2 till borgerskapet och § 4 i försäkran till allmogen. Då det sålunda framgår att flere av de i lagförslaget avsedda bestämmingarna strida emot gällande grundlag skulle jag för min del anse att denna lag bör behandlas efter § 60 av L. O.

Ed. Kallio: Jos tämä laki yritetään käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 60 §:n 2 momentin mukaan, niin voin minä aavistaa, että tämän kohtalo on sama kuin sen elintarvelakiehdotuksen, joka täällä muutamia päiviä sitten hylättiin. Sillä tämä valtuus hallitukselle, jos se annetaan perustuslaillisessa järjestyksessä, tulee olemaan suoraan sanoen vielä laajempi kuin se, joka hylättiin, eikä näinollen ole mitään toiveita saada tätä lakia ilman eräitä rajoituksia laiksi, koska osa eduskunnan jäsenistä nimenomaan elintarvelaissa pelkäsi laajojen valtuuksien antamista. Mutta ehkä ed. Forselleksella onkin tarkoitus päästä juuri siihen samaan päämäärään kuin viikko sitten. Tosi on, että tässä laissa on sellaisia kysymyksiä, jotka ovat perustuslainluontoisia ja jos laki säädetään toisessa järjestyksessä kuin 60 §:n 2 mom. edellyttää, niin tämän lain tehokkuus ja vaikutus on pienempi kuin jos se annettaisiin tässä mainitussa järjestyksessä. Minä olen samaa mieltä kuin ed. Forselles että niinhyvin kauppiaiden kuin talonpoikienkin privileegiot tulevat tässä tekemään vaikeuksia hallitukselle tämän lain käyttelyssä. Perustuslaillisen rajaviivan vetäminen, jos tämä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyk-

sessä annetaan, tulee epäilemättä tuottamaan hallitukselle vaikeuksia täytäntöpanossa. Mutta siitä huolimatta ymmärtääkseni tämän lain säätäminen on mahdollinen tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessäkin, vaikka kuten sanoin sen teho on silloin pienempi, kuin jos se annettaisiin perustuslain mukaisessa järjestyksessä. Maa-laisliiton eduskuntaryhmässä olemme me käsitelleet tätä asiaa ja eräillä edellytyksillä ryhmä voisi olla mukana säätämässä tätä lakia perustuslaillisessa järjestyksessä jos eduskunnassa näyttäisi olevan takeita siitä että tämä tulisi julistetuksi kiireelliseksi niillä ehdoilla, mitä me asetamme. Lakiin täytyisi kumminkin silloin saada sellainen muutos, että lain ensimmäisestä pykälästä ensimmäisen momentin viimeinen lause olisi poistettava ja sen sijaan otettava säännös: „Älköön hallituksella kuitenkaan olko tämän lain nojalla oikeutta määrätä kotimaisten tavarantuottajain hallussa olevien omien tuotteiden luovutusvelvollisuudesta, takavarikoimisesta eikä rajahinnoista eikä myöskään oikeutta rajoittaa heidän tuotteidensa käyttämistä heidän omassa kotitaloudessaan.” Ja sitäpaitsi katsottiin ryhmässä myöskin tarpeelliseksi ensimmäisen pykälän ensimmäiseen momenttiin tehdä se muutos, että kuljetuskielto koskisi vain rajaseuduille tapahtuvaa kuljetusta. Mutta minä myönnän että eduskunnalla voi olla epäilyksiä näiden rajoitusten suhteen, mutta suurella valiokunnalla on syytä harkita asiaa, olisiko mentävä tällaisiin rajoituksiin kuin olen tässä äsken maininnut ja säätää silloin tämä laki perustuslaillisessa järjestyksessä.

Ed. R a m s a y: Då frågan om förlängning av livsmedelslagen för någon tid sedan var före, hade jag tillfälle att uttala såsom min uppfattning att jag, ehuru jag väl är en vän av frihet på handels- och näringslivets område, likväl ansåg det önskligt och nödigt att en viss övergångstid skulle finnas för avveckling av reglementeringen på livsmedels- och handelsområdena. Utgår man därför att det föreliggande lagförslaget avser en avveckling av de nu rådande förhållan-

dena, så är ju förslaget i harmoni med den uppfattning jag har av huvudfrågan. Av regeringens proposition kommer man emellertid, om man håller sig till dess kortfattade motivering, till den uppfattning att här är fråga om någonting annat än en positiv övergång till den frihet, som rådde före kriget, ty det står i motiveringen såsom första motiv att man avser att förhindra en försämring av den finska valutans värde, smyghandel och luredrejeri. Det är således negativa synpunkter, som först anläggas på frågan, och den erfarenhet man härintills har vunnit under reglementeringstiden har väl varit att staten föga kan hindra valutans försämring, smyghandel och luredrejeri. Först i andra rummet kommer den positiva motiveringen, nämligen önskan att främja en jämn fördelning av varor mellan konsumenterna. Det är väl detta senare motiv det hade varit skäl att hava såsom första och det på vilket huvudvikten skulle ligga. Dess bättre har handels- och industriministern vid plenum i går närmare utvecklat sina synpunkter och förtagit det obehagliga intryck som propositionens motiv hava kvarlämnat. Han har framhållit att avsikten är just en avveckling och en avveckling under iakttagande av varsamhet och förstånd. Under förutsättning att så blir fallet kan ju denna lag godkännas och landa till nytta och gagn.

Frågan blir då den, vilket mått av takt och uppfattning av förhållandena, som kan göras gällande vid tillämpningen av lagen. Det är av vikt att vid tillämpningen några monopol i den ena eller andra riktningen icke tillskapas. För att icke exempelvis spannmålsproducenterna i detta land skola komma i en monopolställning är det nödvändigt att importen göres så fri och vid som möjligt att icke prisstegring följer. Vidare bör tillses att importen av sådana varor, som landet oavvisligen behöver, såsom tillverkningar av järn, jordbruksredskap och annat, som även av industrin här i landet kan framställas, måtte tillåtas för att icke järnindustrin, för att nu hålla oss till ett område, måtte komma i en monopolställning, genom vilken prisen på nödvändighetsartiklar för jordbruket uppskruvas. Konsten är för handels- och industriministriens ledning att så utbalansera import- och exportförhållandena, att en prisstegring

genom en reglementering icke uppstår, och däri ligger huvudsvårigheten, och den svårigheten accentueras ännu mera, om regeringen såsom härintills alltför starkt stirrar på den olyckliga valutafrågan. För att få en rätt balansering av importen i syfte att prisstegring icke skall bli ihållande eller ytterligare skärpas, är det nödvändigt att frihet åtminstone inom rätt vida gränser givas på valutahandels område eller att statsverkets reglementering icke går därhän, att valuta-anskaffningen blir ett mål för sig utan användning i det praktiska livet. Valuta skall anskaffas, men anskaffas för att import skall vara möjlig. Jag vill hoppas att handels- och industriministeriet, om denna lag blir antagen, vilket jag för min del vill medverka till, med takt och jämnvikt skall kunna handhava dessa viktiga frågor. Det är således enligt min uppfattning närmast av vikt att man strävar till en rätt snabb, systematisk och förständig övergång till fria förhållanden.

Den ståndpunkt, jag intager och som jag sålunda har markerat, harmonierar icke fullt med slutmeningen i utskottets motivering. Utskottet säger uppe på sid. 2: „Utskottet har likvist funnit nödigt att uttala förhoppningen att vid in- och utförseln av varor samt fördelningen av desamma kunna, såvitt sådan verksamhet överlämnas åt enskilda affärer, i främsta rummet andelsaffärer måtte anlitas.” Detta är en viss grad av ofördragsamhet. Jag skulle vilja, att i främsta rummet dugliga affärer användas, sådana som hava blivit beprövade och bevisats äga affärsmoral och affärsskicklighet, de må sedan vara andelsaffärer eller affärer i annan form. Jag ville att från utskottets betänkande den av mig upplästa meningen skulle uteslutas, såsom utgörande ett menligt regulativ för regeringen, vilket kunde binda händerna för regeringen utan att saken skulle gagnas därav. Det dugliga må användas, det odugliga uteslutas, men att påstå, att en viss grupp av affärer vore dugliga och andra odugliga, det är för långt gånget.

Ed. Sch a u m a n: Jag skall icke uttala mig i sak, då jag är i tillfälle att i stora utskottet behandla ärendet. Jag skall endast uttala mig angående ett par omständighe-

ter, som äro förknippade med denna frågas behandling.

Den förra omständigheten är så att säga kronologiskt den sista. Det är den att agrarutskottets högt aktade ordförande, som just avlämnat betänkande i ärendet, uppträder och föreslår ett helt annat lagförslag än det som vi i dag fått mottaga från utskottet. Jag tror mig veta, att detta förslag icke är — för att använda ett i stora utskottet gängse uttryck — främmande för regeringen. Om det förhåller sig så, skulle det tyda på att regeringen i denna fråga driver som ett rankigt skepp på böljan blå utan att riktigt veta, var den skall kasta ankaret. Den andra omständigheten är den att ekonomiutskottets betänkande av 2 december 1919 rörande den av den tidigare regeringen överlämnade livsmedelslagen, vilket betänkande äntligen blev behandlat i stora utskottet för en vecka sedan, ännu icke har blivit jämte stora utskottets betänkande här vid plenum för andra behandling föredraget. Jag har mig ändå alldeles säkert bekant, att stora utskottets betänkande har kommit riksdagens kansli tillhanda.

Ed. Kallio: Edustaja Schaumanin lausunnon johdosta pyytäisin huomauttaa, että minulla ei ole ollut mitään syytä ajaa tätä ehdotusta maatalousvaliokunnassa, koska ei ollut tilaisuutta edes oman ryhmäni kanssa neuvotella, saisiko sellainen ehdotus ryhmän taholta kannatusta. Minä asetun sille kannalle tässä asiassa, että tästä laista olisi jotakin tuleva. Jos maatalousvaliokunta jo etukäteen olisi asettanut tälle kannalle ja ehdottanut tämän lain säädettäväksi perustuslaillisessa järjestyksessä, olisi sitä kohdannut ne vaarat, että se olisi täällä tullut uudelleen hylätyksi, ja minä en tahdo olla tosiaankaan sellaista olotilaa luomassa. Nytkään en ole tehnyt ehdotusta, vaikka olen ilmoittanut, että ainoastaan niillä edellytyksillä maalaisliiton eduskuntaryhmä voi olla mukana luomassa tästä lakia perustuslaillisessa järjestyksessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Asian ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia menee suureen valiokuntaan.

2) Ehdotuksen laiksi Presidentin kanslian virka- ja palvelusmiesten eläkeoikeudesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 50 (1919 vp.), jota on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:o 8 ja 8 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Eduskunta päättäneen pyysä toisessa lukemisessa tekemässään päätöksessä esilläolevan lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Hyväksytään.

Asian kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotuksen laiksi eläkeoikeudesta kirkkoherroille Utsjoen, Inarin ja Enontekiön kirkkoherrakunnissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 51 (1919 vp.), jota on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:o 9 ja 9 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä hyväksytty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hyljätä.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Då det icke torde finnas några utsikter för lagförslagens förkastande, skulle jag endast be att få föreslå, att riksdagen samtidigt som riksdagen antager lagen ville uttala, att den med förevarande lag lika lydande förordningen av den 23 juli 1919 tillkommit i grundlagsstridig ordning. Om själva faktum, att den lika lydande administrativa förordningen tillkommit i grundlagsstridig ordning, torde icke kunna råda något tvivel, och jag anser det vara nödvändigt att riksdagen håller på sin konstitutionella rätt i finansiella frågor.

Ed. A. Aalto: Minä pyydän ehdottaa, että eduskunta hylkäisi tämän esilläolevan lakiehdotuksen.

Ed. Helo: Minä kannatan ed. Aallon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Schauman ehdottanut, että eduskunta lausuisi, että esilläolevan lain kanssa samasanainen asetus 23 päivältä heinäkuuta 1919 on syntynyt perustuslainvastaisessa järjestyksessä. Tätä ehdotusta ei ole kumminkaan kannatettu, joten se raukeaa. Edelleen on ed. A. Aalto ed. Helon kannattamana ehdottanut, että esilläoleva lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Aallon ehdotukseksi.

Selostus myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy esillä olevan lakiehdotuksen sellaisena, kuin se toisessa käsittelyssä on päätetty, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Aallon ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 93 „jaa”-ääntä ja 84 „ei”-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Asian kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi Suomen Pankin Ohjesäännön 3 §:n muuttamisesta,

jota on valmistelevalle käsitelty pankkivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:o 13 ja 13 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä hyväksytty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hyljätä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty.

Asian kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotuksen laiksi edustajanpalkkiosta 1920 vuoden varsinaisilta valtiopäiviltä

sisältävä hallituksen esitys n:o 12, jota on valmistelevalisti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 14, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan asiassa keskustelu. Kun se on julistettu päättyneeksi, tehdään lippuäänestyksellä päätös suuren valiokunnan ehdotuksesta, että lakiehdotus käsitellään kiireellisenä. Jos mainittu ehdotus hyväksytään, toimitetaan lippuäänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Ellei kiireelliseksi julistamista tapahdu, toimitetaan äänestys siitä, onko lakiehdotus jätettävä lepäämään ensimmäisiin uusien valien jälkeen kokoontuviin valtiopäiviin, vaiko hylättävä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Hornborg: Med anmärkningsvärd konsekvens höjer riksdagen alltid det arvode, som av regeringen har föreslagits. Jag har tidigare vid liknande tillfälle uppträtt emot ett sådant förfarande och är sinnad att göra det också nu. De motiv, som man kan anföra emot en höjning av riksdagsmannan-arvodet, ha tidigare vid mer än ett tillfälle framförts. Jag bryr mig icke om att upprepa dem nu. Jag vill endast säga, att nu ytterligare ett motiv tillkommit, nämligen det faktum, att riksdagen vid budgetbehandlingen redan har fastställt riksdagsmannan-arvodet. Denna formella omständighet väger ganska tungt i vågskålen. En höjning av riksdagsmannan-arvodet betyder nu, att riksdagen begagnar första tillfälle till att själv överskrida budgeten. Det torde vara onödigt att slösa ord på att belysa ett sådant faktum. Jag vill endast förklara, att jag

kommer att rösta mot såväl ärendets behandling i brådskanie ordning som lagförslagets antagande.

Ed. R. Furuhielm: Jag kan uttala min anslutning till min sidokamrat, hr Hornborg, i synnerhet som han var vänlig och upprepade den motivering, som jag vid andra behandlingen anförde för förkastande av förslaget om 80 mark om dagen. Jag vill här ytterligare tillägga, att riksdagen bör hushålla med statens medel och att riksdagen har visat sig vara synnerligen njugg tidigare, då det har gällt att bevilja medel åt andra, än åt sig själva. Dessa omständigheter göra att jag för min del anser mig böra på det allra kraftigaste motarbeta antagandet av detta lagförslag och därför kommer att rösta mot ärendets brådskanie behandling. Jag hoppas att det skall finnas så många rättfärdiga själar i denna församling, att förslaget verkligen kommer att stranda. Går det så och blir nu denna lag i sin nuvarande form förkastad, så innebär detta icke, att riksdagsmännen få lov att nöja sig med det arvode om 30 mark per dag, som enligt L. O. tillkommer dem. Regeringen, som ju alltid är ferm, då det gäller att giva nya propositioner, kan i morgon förelägga oss en ny proposition, som vi ännu kunna antaga, innan riksdagen åtskils. Det kan hända, att vi få sitta några dagar längre än herr talman och landshövdingen önskar, men detta kommer ändå att kosta mindre än om arvodet nu höjes från 60 till 80 mark om dagen.

Ed. Laherma: Minä pyytäisin edellisille arvoisille puhujille huomauttaa, että silloin kun valtion tulo- ja menoarvio tehdään etukäteen seuraavaa vuotta varten, tehdään se silloin voimassaolevien lakien perusteella. Se ei vielä tiedä sitä, että kaikki myöhempi lainsäädäntötyö tehtäisiin mahdolltomaksi. Nyt on juuri säädetty laki Ahvenamaan itsehallinnosta ja se tulee tietämään suuria menoja valtiolle. Ei suinkaan budjetin hyväksyminen tiedä sitä, että tätä lakia ei voitaisi panna täytäntöön. Sama on laita kaikkien lakien ja myöskin edustajapalkkion. Jos kerran on niin, että edustajat eivät voi tulla toimeen entisellä palkalla, täytyy myöskin heitä

varten varata tarpeellinen palkkausmäärä. Sitäpaitsi on valtiopäiväkustannukset merkitty arviomäärärahoiksi, ja silloin siis otettu huomioon, että nämä menot voivat tulla lisääntymään. Muuten ruotsalaisen porvarisyläluokan edustajien ainainen vetoaminen näihin syihin, joita he nyt täällä esittävät, on niin vanha ja kulunut, ettei se tahdo tepsä. On kyllä käsitettävää, että he helsinkiläisinä ja muutenkin hyvätuloisina voivat tulla toimeen pienemmällä palkalla. Mutta mitä johdonmukaisuutta on siinä, että he myöntävät valtion virkamiehille suuria kalliinajanlisäjä, jotka tekevät virkamiesten palkat aina kaksinkertaisiksi siitä, mitä nyt edustajille ehdotetaan, edustajille, jotka tulevat kaukaa maaseudulta ja ovat pakotetut elättämään sinne perheensä ja maksamaan täällä tilapäisestä asunnosta ja ruuasta korkeita kustannuksia. Minä en sellaista johdonmukaisuutta käsitä.

Ed. Eklund: Jag måste bekänna, att jag icke hör till de rättfärdiga, som herr Furuhielm här har talat om. Det är ju en tråkig sak, att frågan om riksdagsmannar-arvodet så ofta kommer upp, men saken är ju lätt förklarlig. Den beror delvis på förändringarna i vår valutas värde och dels därpå att arvoden fortfarande äro mycket blygsamma. När man t. ex. tänker på att arvodet för de franska deputerade, enligt en uppgift som jag antager att hänför sig till tiden före kriget, var 15,000 Frcs om året, så förstår man att vårt arvode verkligen är blygsamt. Den princip, enligt vilken arvodet bör beräknas, är den, att ingen man skall på grund av ekonomiska skäl vara hindrad att låta välja sig till riksdagsman. Detta är en demokratisk princip. För min del är jag icke förtjust i demokrati, men då vi en gång hava demokrati, måste vi vara konsekventa.

Ed. Colliander: Jag måste för min del be att få uttala min glädje över att det denna gång finnes personer som våga försvara denna förhöjning. Det är mycket ovannligt. Det har vanligen gått så till att man i största tydlighet röstat för densamma.

Gentemot herrar Furuhielm och Hornborg vill jag säga att i och för sig 80 marks arvode icke kan anses oskäligt högt. Det skulle göra beräknat per år 29,000 mark,

och det är icke ett alldeles oskäligt arvode under nuvarande tider. Men däremot är för mig den saken avgörande, att vi själva fastställt arvodet i budgeten till 60 mark per dag, och på den grund kommer jag att rösta mot den nu föreslagna förhöjningen.

Ed. Hornborg: Jag ber att få uttala min anslutning till vad herr Colliander yttrade. Han vänder sig mot herr Furuhielm och mig, men jag har ingalunda sagt, att jag anser 80 mark i och för sig vara ett för högt arvode. Jag opponerar mig främst mot det enligt min uppfattning otillständiga sätt, varpå arvodet höjes. Det hade väl ändå kunnat ske på det viset, att man hade låtit regeringen förstå, att en förhöjning vore nödvändig, så att regeringen hade föreslagit detta högre arvode. Nu inträffar det gång på gång, att regeringen i anslutning till vad arvodet har varit vid föregående sessioner föreslår ett visst belopp, och att riksdagen själf höjer det. Detta är otillständigt. Denna form måste man åtminstone reagera emot.

För öfrigt ville jag påpeka, att herr Laherma påtagligen tager miste, då han anger de principer, enligt vilka man uppgör budgeten. Det vore väl ett märkvärdigt sätt att uppgöra ett budgetförslag att endast taga hänsyn till utgifterna under det gångna året och alls icke fästa sig vid, vad utgifterna under budgetåret, det år för vilket man uppgör budgetförslaget, antagligen komma att stiga till. Sådana principer äro åtminstone icke sunda. Naturligtvis måste man ju just beräkna, vad utgifterna under det kommande året kunna antagas komma att stiga till. Det borde ju vara ganska enkelt och klart.

Herr Laherma gjorde, som man kunde vänta, en liten antydning om att det för dem, som motsätta sig höjningen av arvodet icke är av någon betydelse, till vilket belopp arvodet stiger. Det där är att gå in på personliga förhållanden, som jag icke bryr mig om att beröra, men jag anser mig likväl böra uttala, att jag just med hänsyn till de omständigheter, som herr Laherma antydde, anser mig hava full moralisk rätt att uppträda mot förhöjningen.

Slutligen ville jag säga, att jag icke är med om herr Furuhielms terminologi, då han talar om rättfärdiga. Det är icke precis fråga om rättfärdighet och orättfärdighet

här, men nog anser jag att de, som nu rösta mot arvodesförhöjningen, göra vad de kunna för att försvara riksdagens värdighet.

Ed. Halmé: Niille edustajille, jotka ovat vastustaneet palkkionkorottamista 80 markkaan, pyytäisin lausua sen ystävällisen toivomuksen, että he lahjoittavat tuon liian osan palkkiostaan valtiolle. Silloin tulisi heidän nimensä aikakauskirjoihin. Elleivät kokonaan palkkiotaan, niin ainakin osan.

Ed. R. Furuholm: Det kan ju hända, att det föreslagna arvodet, 80 mark om dagen, icke absolut taget är för stort, men det är icke ur den synpunkten man skall se denna fråga. Vi skola i riksdagen se till, att vi icke höja vårt arvode i större proportion än vi höja t. ex. tjänstemännens löner. Om arvodet nu för riksdagsmännen ökas till 80 mark om dagen, så blir det över fem gånger så stort som det var under tiden före kriget, medan det däremot är fallet med tjänstemän, vilka äro uti ungefär samma lönekategori, att deras löner icke hava ökat ens närmelsevis i samma proportion. Jag ber blott att få hänvisa till att skollärarnas löner hava höjts med två eller tre gånger det ursprungliga beloppet och att ministrarnas löner endast äro något mer än dubbelt så stora som de voro före kriget. Saken skall bedömas på detta sätt. Arvodet skall bedömas relativt till de löner, som tjänstemännen uppbära.

Ed. von Born: Såsom medlem av grundlagsutskottet, som utan meningsskilljaktighet beslöt förorda regeringens proposition med ett arvode av 60 mark, kommer jag för min del att rösta emot det förhöjda arvodet.

Ed. Takkala: Ed. Colliander'in lausunnan johdosta minä pyytäisin huomauttaa, että se vaikeneminen, mikä eduskunnassa on ollut tämän lakiehdotuksen suhteen, ei johdu siitä, ettei olisi uskallettu siitä mitään virkkaa, vaan eduskunta kai on hyväntahtoisesti tahtonut omistaa ruotsalaisille tämän ainoan agitatsioonitilaisuuden. Samalla olisi hyvä tietää, kuinka pal-

jon professorit oikealla nostavat muuta palkkaa sen 80 markan lisäksi, mikä tulisi tämän lain mukaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunta ryhtyy toimittamaan äänestystä kiireelliseksi julistamisesta. Sihteeri lukee äänestusehdotuksen.

Ken hyväksyy ehdotuksen asian kiireelliseksi julistamisesta, äänestää „jaa”; ken ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään 5/6 annetuista äänistä kannattaa mainittua ehdotusta, on se hyväksytty, mutta muuten ehdotus on hylätty.

Äänestyksessä annetaan 167 „jaa”- ja 18 „ei”-ääntä. Sitäpaitsi on jätetty 1 tyhjä vaalilippu.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt että esilläoleva lainsäätämisasiä käsitellään siinä järjestyksessä kuin valtiopäiväjärjestyksen 60 §:n 2 momentissa on säädetty, eli kiireellisenä.

Puhemies: Nyt seuraa äänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Sihteeri lukee äänestysesityksen.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa”; joka sitä ei hyväksy, äänestää „ei”; Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Äänestyksessä annetaan 151 „jaa”-ääntä ja 27 „ei”-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Asian kolmas käsittely on päättynyt ja asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotuksen laiksi kalastajatorppia koskevien vuokrasopimusten pientämisestä

sisältävät ed. Österholmin y.m. edusk. esit. n:o 31 sekä ed. Hildénin ja Anderssonin edusk. esit. n:o 32, joita on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 15, esitellään kolmanteen käsitteilyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan asiassa keskustelu. Kun se on julistettu päättyneeksi, tehdään lippuäänestyksellä päätös suuren valiokunnan ehdotuksesta, että asia käsiteltäisiin kiireellisenä. Jos mainittu ehdotus hyväksytään, toimitetaan lippuäänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Ellei kiireelliseksi julistamista tapahdu, äänestetään siitä, onko lakiehdotus jätettävä lepäämään ensimäisiin uusien vaalien jälkeen kokoontuviin valtiopäiviin vai ko hylättävä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. von Born: Jag ber endast få meddela, att jag för min del icke kommer att bidraga till antagandet av detta lagförslag, som innebär en sådan utsträckt tilldämpning av retroaktiviteten, som jag för min del icke kan gilla, på sätt jag redan vid ett föregående plenum hade äran framhålla.

Ed. Estlander: Ehuru jag hör till dem, som undertecknat ett av initiativen i detta ärende, hyser jag samma uppfattning som friherre von Born, vilken jag även vid senaste behandling av ärendet understödde. Jag kan därför förena mig om hans uttalande.

Ed. Kallio: On sangen merkillistä, että ed. Estlander täällä tekee sen ehdotuksen, ettei tätä lakia hyväksyttäisi, vaikka tämä on ed. Estlanderin tekemä alote eikä siinä ole asiallisesti muutettu mitään.

Ed. Estlander: Den senaste ärade talaren har icke riktigt satt sig in i förslaget, ehuru jag tror, att han handlagt det

i utskottet. Då ärendet senast var före, framhöll jag den ändring, som däri skett och var den överskrider syftet i det initiativ var till jag medverkat. Jag kan hänvisa till detta mitt uttalande i protokollet.

Ed. Kallio: Kyllä minä luulenuntevani alotteen ja mietinnön ja se muutos, johon ed. Estlander täällä vetoaa, ei ole laisinkaan asiallinen, vaan ainoastaan muodollinen. Ed. Estlander koettaa verukkeiden avulla vetäytyä pois oman alotteensa takaa.

Ed. Wuolijoki: Kun tätä lakiehdotusta käsiteltiin maatalousvaliokunnassa, niin minä jo silloin lausuin ihmetykseni, että ed. Estlander on kirjoittanut nimensä tällaisen esitysehdotuksen alle kuin tämä oli, jossa tahdotaan estää kalastajatorpparien häätämistä. Minäkin muistan, että siinä lakiehdotuksessa se muutos, mikä siihen tehtiin, oli aivan muodollista laatua, jonka eräs ruotsalaisen ryhmän allekirjoittajista esitti ja jonka me hyväksyimme. Minä ajattelin jo että saapa nähdä, onko ed. Estlander valmis hyväksymään tämän lain vai löytääkö hän jonkun tien, josta pääsee livehtamaan pois, ja hän näkyy nyt sen löytäneen.

Ed. Estlander: Det fögnar mig att någon gång kunna bereda de senaste talarena ett glädjeämne, något som jag kanske icke alltid kan stå till tjänst med. I detta fall föreligger, trots vad här yttrats, en saklig skillnad mellan det initiativ, som jag medverkat till, och det nu föreliggande lagförslaget. Det är ledsamt att nödgas upprepa det, men skillnaden består däruti, att enligt initiativet hänförde sig denna lags retroaktivitet endast till sådana legofönhållanden, som nu bestå, medan däremot det föreliggande förslaget också hänför sig till sådana, som tidigare bestått, men upphört och som ånyo skulle rekonstrueras genom detta. Det är denna retroaktivitet, som jag icke kan bidraga till. Eljes hoppas jag, att detta förslag, om det går igenom, skall skänka rättvisa åt fisketorparne, ty de befinna sig i en sämre ställning än jordtorparne intaga. Därför anser jag att en retroaktiv åtgärd inom de gränser mitt initiativ angiver är fullt berättigad. I det fall tar jag icke tillbaka vad jag i saken verkligen har yttrat eller gjort.

Ed. Kallio: Ed. Estlanderin lausunnon johdosta minä pyydän huomauttaa, että se muutos, joka alotteeseen on tehty, on 1 §:ssä eikä 2 §:ssä, jonka nojalla hän pyrkii peräytymään.

Ed. Takala: Minusta tuntuu, että ed. Estlander on kirjoittanut sellaisen asiapaperin alle, jota hän ei ole itseään lutenut.

Ed. Estlander: Jag ber att få erinra mina envisa vadersakare om att § 2 icke har den lydelse, som den hade uti det initiativ jag undertecknat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy tekemään päätöstä asian kiireelliseksi julistamisesta.

Äänestysesitys:

Ken hyväksyy ehdotuksen asian kiireelliseksi julistamisesta, äänestää „jaa”; ken ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{5}{6}$ annetuista äänistä kannattaa mainittua ehdotusta, on se hyväksytty, mutta muuten on ehdotus hylätty.

Äänestyksessä annetaan 166 „jaa”-ääntä ja 6 „ei”-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt, että esilläoleva lainsäätämisasiä käsitellään siinä järjestyksessä kuin valtiopäiväjärjestyksen 60 §:n 2 momentissa on säädetty.

Äänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Sihteeri lukee äänestysesityksen.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hyljätty.

Äänestyksessä annetaan 170 „jaa”-ääntä ja 6 „ei”-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Asian kolmas käsittely on päättynyt ja asia on loppuunkäsitelty.

7) Ehdotuksen laiksi vuokra-alueiden lunastamisesta 15 päivänä lokakuuta 1918 annetun lain 27 ja saman lain 58 §:n muuttamisesta sellaisena kuin viimeainittu pykälä kuuluu lunastuslain muuttamisesta heinäkuun 10 päivänä 1919 annetussa laissa

sisältävät ed. Anderssonin ja Mickelssonin edusk. esit. n:o 24, ed. Kallion y. m. edusk. esit. n:o 25 ja ed. A. Pesosen y. m. edusk. esit. n:o 26, joita on valmistavasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 17, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan asiasta keskustelu. Kun se on julistettu päättyneeksi, tehdään lippuäänestyksellä päätös suuren valiokunnan ehdotuksesta, että lakiehdotus käsitellään kiireellisenä. Jos sanottu ehdotus hyväksytään, toimitetaan lippuäänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Ellei kiireelliseksi julistamista tapahdu, äänestetään siitä hyväksytäänkö lakiehdotus lepäämään ensimäisiin uusien vaalien jälkeen kokoontuviin valtiopäiviin, vai hylätäänkö se.

Menettelytapa hyväksytään.

Eduskunta ryhtyy toimittamaan äänestystä asian kiireelliseksi julistamisesta.

Kirjallinen äänestysesitys:

Ken hyväksyy puheenaolevan ehdotuksen asian kiireelliseksi julistamisesta, äänestää „jaa”; ken ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{5}{6}$ kannattaa mainittua ehdotusta, on se hyväksytty, mutta muuten on ehdotus hylätty.

Äänestyksessä annetaan 160 „jaa”- ja 7 „ei”-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt että esilläoleva lainsäätämisasiä käsitellään siinä järjestyksessä kuin Valtio-

päiväjärjestyksen 60 §:n 2 momentissa on säädetty eli kiireellisenä.

Äänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Sihteeri lukee äänestysesityksen.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa”; joka sitä ei hyväksy, äänestää „ei”; jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Äänestyksessä annetaan 164 „jaa”-ääntä ja 8 „ei”-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt ja asia on loppuunkäsitelty.

8) Ehdotukset laiksi eräiden velan korkoa koskevien säännösten kumoamisesta ja laiksi Rikoslain 38 luvun 10 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Asian ollessa viime kerralla esillä suoritettiin yleiskeskustelu loppuun. Eduskunta siirtyy nyt lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Puhemies: Esitellään lakivaliokunnan mietinnössä olevan ensimmäisen lakiehdotuksen lakiteksti.

Hyväksytään keskustelutta sekä samoin järjestänsä saman lakiehdotuksen nimike sekä samoin lakivaliokunnan mietinnössä olevan toisen lakiehdotuksen 10 § ja lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakivaliokunnan mietinnössä olevan kolmannen lakiehdotuksen lakiteksti.

Keskustelu:

Ed. Manner: Niillä perusteilla, jotka on mainittu lakivaliokunnan mietintöön liitettyssä toisessa vastalauseessa, ehdotan, että kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin sellaisena, kuin se esiintyy mainitussa vastalauseessa.

Ed. Saarelainen ei ole saapuvilla.

Ed. Thuneberg: Minä ehdotan, että kysymyksessä oleva lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Pilkkä: Minä pyydän kannattaa ed. Mannerin tekemää ehdotusta.

Ed. af Forselles: Jag ber att få understöda det av herr Thuneberg gjorda förslaget.

Ed. Kaila: Minä puolestani pyydän kannattaa lakivaliokunnan ehdotusta tässä kohden, koska mielestäni on mahdollista, että korko voipi nousta niin odottamattoman korkeisiin määriin, että hallituksella täytyy olla mahdollisuus ja oikeus ryhtyä sitä säännöstelemään. Kun olen ollut mukana tätä lakia laatimassa, olen tehnyt sen siinä tarkoituksessa, että hallitus todella käyttäisi sille suotua oikeutta, jos asianhaarat näyttäivät sen tarpeelliseksi.

Ed. Manner: Ed. Kailan lausunnan johdosta minun on huomautettava, että koron nouseminen sen jälkeen, kun sitä rajoittavat lakimääräykset ovat kumotut, ei ole ainoastaan mahdollista vaan se on varmaa. Asia on niin, että korkoa nyt jo on lyhytaikaisista sitoumuksista otettu hyvän joukon yli 10 %. Selittipä säästöpankkien tarkastaja olleen tapauksia, jolloin lyhytaikaisia vekseleitä uudistettaessa on korkoa otettu aina 20 %:iin saakka. Kun tällaisia tapauksia nyt jo on ollut todettavissa, niin minusta tuntuu, että eduskunnan on päästäkseen varmuuteen siitä, ettei tuolaista kiskomista enää tapahdu, hyväksyttävä lakiehdotus juuri sellaisena, kuin se esiintyy toisessa vastalauseessa, siis että valtioneuvoston velvollisuus olisi määrätä kaikessa velanannossa otettavan koron ylin raja.

Ed. S a a r e l a i n e n: Hallituksen esityksessä ja lakivaliokunnan mietinnössä tässä korkoa koskevassa asiassa painostetaan ainoastaan asian yhtä puolta, nim. sitä, että kun korko vapaaksi lasketaan, tulevat kaikki rahalaitokset samaan asemaan ja siten säästöpankit on pelastettu siitä tukalasta tilasta, jossa ne nykyään ovat. Tämän puolen asiassa minäkin myönnän todeksi. Mutta on otettava huomioon toinenkin puoli ja se on se, että kuka ja mikä liike niitä kalli-korkoisia rahoja voi käyttää. Minä pidän tämän toisen puolen asiassa yhtä tärkeänä ja vieläpä tärkeämpänäkin ja toivon, että se otetaan huomioon asiata ratkaistaessa. Kaikista näistä väitteistä ja painostuksista huolimatta, joita koron vapautuksen puolustamiseksi on lausuttu, olen yhä edelleenkin sitä mieltä, että ainakaan tähän aikaan, jolloin vielä eletään sota-ajan huumauksissa, jolloin meidänkin kansassamme harjoitetaan niin paljon riistämispoliittikkaa, ei olisi korko laskettava vapaaksi. Kun minä vastustan koron vapaaksi laskemista, niin minä teen sen ennenkaikkea siitä syystä, kun minä pelkään että heikomman painostus vahvemmalle annetun oikeuden nojalla eli kaupan ja keinottelun taholta vähäväkisiä kuluttajia ja maataloutta kohtaan tulisi mahdollisesti niin suureksi, että se järkyttäisi koko yhteiskuntaa. Käsittäakseni on asianlaita sellainen, että jos korko liian paljon nousee, vähenee yritteliäisyys ainakin vähempituottoisilla aloilla, mutta jos korko laskee, suurenee yritteliäisyys näilläkin aloilla, joka taas merkitsee kansantaloudellisen hyvinvoinnin lisääntymistä. Jos korko on alhainen, niin kykenevät sen kaikki elinkeinot maksamaan, mutta jos se huomattavasti nousee, niinkuin todennäköisesti se tulisi tekemään, niin kykenevät sen maksamaan vain sellaiset liikkeet, jotka tuottavat suurempaa voittoa, ja suurempaa voittoa tuottavia liikkeitä ovat ennenkaikkea kauppa ja teollisuus, sillä niissä voidaan enemmän keinottelun kautta hankkia liikevoittoa. Nämä liikkeet voivat maksaa korkona mitä summia tahansa. Toisin on laita sellaisten alojen, jotka niinkuin esim. maanviljelys tuottavat harjoittajilleen paljon pienemmän voiton. Näin ollen ja kun on hyvin todennäköistä, että maanviljelystä kaupan, teollisuuden ja keinottelun rinnalla uhkaa sellainen pulakausi, jota ei ole vielä ennen ollut, tulisi tämä ala yhä enemmän

polkeelliseen tilaan, joka ei suinkaan olisi suotava. Jos korko vapautetaan, niin silloin tietysti säästöpankit joutuvat samanlaiseen asemaan. Mutta säästöpankit joutuisivat samaan asemaan sitenkin, jos korko määrättäisiin sekä lyhemmille, että pitempiäaikaisille lainoille. Tarkoitus on siis saavutettu. Rahaa mahdollisesti virtaisi säästö- y. m. pankkeihin ehkä enemmän kuin nykyään on laita, mutta nyt syntyy kilpailu siitä, mikä liike voi noita korkeakorkoisia lainoja liikkeessään käyttää ja kehittää liikettään. Että tähän kykenee ainoastaan kauppa, keinottelu ja teollisuus suurempaa voittoa tuottavina liikkeinä on aivan itsestään selvää. Maatalousala tulisi näin ollen ainaian pakotetuksi kilpailemaan korkeata korkoa maksamalla kannattavampien liikkeiden kanssa pääomasta ja kun se ei voisi kilpailussa kestää, niin se tulisi, niinkuin tähänkin asti ja vielä paljon enemmän, kitumaan pääomien puutteesta. Kun 9 kuukautta ja sitä lyhempien lainain korko laskettiin noin 37 vuotta sitten vapaaksi, johtui siitä suureksi osaksi se, että pääomat alkoivat virrata kaupunkeihin ja alkoi heti esim. puuteollisuuden kukoistus aika, joka riisti tuhansilta vapailta talonpojilta heidän maansa ja mantunsa. Suunkaupungeissa alkoi kohota kivimuuri toisensa jälkeen ja niistä yhä uusia ja uusia imupillejä rakennettiin salon sopukoihin saakka, joita myöten varat luistivat kaurunkeihin ja liikekeskuksiin. Täten on syytä pelätä, että jos korko tykkänään vapautetaan, tulee tämä suhde jatkumaan paljon voimakkaammin kuin ennen. Maatalousala siten entistä enemmän tulisi tästä kärsimään. Monille yhteiskunnallisille uudistuksille, joita maassamme on viime aikoina ruvettu toteuttamaan, ilmenisi entistä enemmän vaikeuksia ja vaikeudet, jotka yksistään tällä alalla ilmenisivät, ovat seurauksiltaan sängen arveluttavia. Edelleen minä oletan, että tästä myös köyhät kuluttajat tulisivat kärsimään, sillä koron vapaaksi laskeminen, se on minun käsitykseni, tietäisi samalla hintatason nousua. Köyhempi kansanluokka, olkoon se sitten millä alalla tahansa, tulisi tässä enemmän kärsimään samaan aikaan kuin varakkaat yksityishenkilöt, rahalaitokset, kauppa ja teollisuus löisivät vain miljoonia miljoonien päälle. On väitetty, että jos ei korkoa vapauteta, niin maassamme olevat noin puoli miljardia ulkomaalaisia varoja

viedään maasta pois. Mikäli olen asian tuntevalta taholta saanut tietää, niin tässä ei ole perää, sillä ulkomaalaiset varat eri pankeissa ovat juoksevilla tilillä ja että ne kaikessa tapauksessa tultaisiin aikoinaan perimään, heti silloin kun maamme rahan arvo on nykyistä parempi.

Kun ei ole toiveita siitä että 3:mas vastalause, jota minä pääasiallisesti yhdyin ennemmin kannattamaan, tulisi silläkään lisäyksellä, jonka olen aikonut tehdä, hyväksytyksi, niin minä siitä aijetusta ehdotuksestani luovun ja yhdyin ed. Mannerin kantaan, mikäli se koskee paikallisia määräyksiä hallitukselle koron ylimmän rajan määrittämiseksi.

Ed. Procopé: Det förefaller, som komme argumenten från den allmänna debatten att upprepas. Jag vill icke återhämta vad jag då framförde, vill endast emot herr Manner framhålla ett par omständigheter. I själva verket är skillnaden mellan utskottets betänkande och herr Manners reservation rätt härfin. Om man säger att regeringen är berättigad att utgiva reglementerande föreskrifter eller om man säger, att regeringen är skyldig att göra det, kommer det ungefär på ett ut, ty om regeringen en gång finner omständigheterna vara sådana, att reglementerande föreskrifter äro av behovet påkallade, så kommer den också att finna sig skyldig att utgiva sådana föreskrifter.

Det är emellertid för det första icke fullt sympatiskt att i en lagtext på detta imperativa sätt föreskriva vissa åtgärder för regeringen, och vidare är det nog icke lyckligt, om vi binda regeringens händer, om man nämligen i herr Manners reservation vill inlägga, att regeringen under alla omständigheter, oberoende av, om den anser behovet sådant påkalla eller icke, bör utfärda ifrågavarande föreskrifter. Det är nog bäst att lämna regeringen så fria händer som möjligt, om man en gång vill stifta en sådan lag, som i utskottets betänkandet förutsättes.

Ed. Manner: Minusta se ero, mikä on minun allekirjoittamani vastalauseen ja valiokunnan ehdotuksen välillä, ei ole aivan hiuksen hieno. Minä olen pannut merkille, että hallituksesta on tullut eduskunnalle ehdotus laiksi, jossa muun muassa halli-

tukselle olisi pitänyt antaa valtuus säännöstellä koko lailla pitkälle elintarpeita. Samalla kertaa kuitenkin hallitus antoi ehdotuksen, että korko vapautettaisiin siitä säännöstelystä jossa se jo useampia satoja vuosia on ollut. Jos hyväksytään lakiehdotus, niin eduskunta asettuu sille kannalle, että hallitus voi edelleenkin jatkaa tätä järjestelmää, nimittäin että se pyrkii säännöstelemään sitä, mitä täällä kansalaiset työlänsä ansaitsevat, mutta vapauttaa säännöstelystä kokonaan sen, mitä kapitaali ilman vaivaa tuottaa. Kun hallitus on tällaisten olosuhteitten vallitessa, niinkuin taannoin oli puhe, antanut koron vapauttamisesta esityksen, niin minusta ei ole lainkaan törkeästi, että eduskunta antaa toivomuksensa sellaisessa muodossa, että hallituksen on tosiaankin niitä noudatettava.

Ed. Tanner: Jos odotetaan hallitukselta joitakin määräyksiä koron suuruuteen nähden, niin täytynee edellyttää, että hallitus silloin ohjeenaan noudattaa joko kauppapankkien talletuskorkoja tai Suomen Pankin määräämää diskontto- y. m. korkoa. Nämä normit ovat meillä kuitenkin olemassa ilman hallituksen määräyksiäkin, joten jokaiselle kansalaiselle pitäisi olla selvää, mikä kohtuullinen korko maassa on ja pitäisi olla. Jos tämän lisäksi rikoslain määräyksiä tiukentamalla voidaan ahdistaa niitä, jotka yli tämän kohtuullisen koron ottavat itselleen etua rahan lainaamisesta, niin luulin kaikkea tällä lailla tarkoitettua tarkoituserän tulevan saavutetuksi. Näin ollen luulen että se kanta, jolle hallituksen esitys asettuu, ja jota myöskin ed. Thuneberg tuntuu puoltavan, olisi onnistunein ratkaisu asialle. Pyydän senvuoksi kannattaa ehdotusta, että valiokunnan kolmas lakiehdotus hyljättäisiin.

Ed. Manner: Ed. Tannerin lausunnon johdosta minun on mainittava, että kun lakivaliokunnassa kuulusteltiin asiantuntijana tässä koronvapauttamisasiassa säästöpankkien tarkastajaa ja hänelle ilmoitettiin lakivaliokunnassa tehtävän ehdotus siihen suuntaan, että korot tulisivat riippumaan Suomen Pankin diskontokorosta, niin tämä asiantuntija sanoi, että se ei

lainkaan käytännössä käy päinsä sentähden, että Suomen Pankin diskontokorot vaihtelevat silloin tällöin ja että lainantajat ja -ottajat taasen eivät ole tilaisuudessa järjestämään suhteitansa niin useasti ja sillä tavalla kuin Suomen Pankki asiakkaittensa kanssa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Manner ed. Pilkan kannattamana ehdotanut, että nyt esilläoleva lakiteksti hyväksyttäisiin sellaisena, kuin se on lakivaliokunnan mietintöön liitettyssä toisessa vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Mannerin ehdotukseksi. Edelleen on ed. Thuneberg ed. af Forsellesin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Thunebergin ehdotukseksi.

Selostus myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotan meneteltäväksi äänestyksessä siten, että ensin toimitetaan äänestys ed. Mannerin ehdotuksen ja suuren valiokunnan vastaavan ehdotuksen välillä ja sen jälkeen kun lakiehdotuksen yksityiskohtainen käsittely on loppuun suoritettu, tehdään päätös ed. Thunebergin hylkäävästä ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Puhemies: On siis ensin äänestettävä ed. Mannerin ehdotuksen ja suuren valiokunnan vastaavan ehdotuksen välillä.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Mannerin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äännet voitolla.

Puhemies: Eduskunta on siis hyväksynyt lakitekstin sellaisena kuin se on suuren valiokunnan mietinnössä.

Lakivaliokunnan mietinnössä olevan kol-
vaksytään keskustelutta.

Puhemies: Tämän jälkeen on päätös tehtävä ed. Thunebergin ehdotuksesta, että esillä oleva lakiehdotus hylättäisiin.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy esillä olevan lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on edellisillä päätöksillä päätetty, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Thunebergin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 112 „jaa”-ääntä ja 63 „ei”-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis hylännyt ed. Thunebergin ehdotuksen.

Puhemies: Suuren valiokunnan mietintö on siis muuttamatta hyväksytty.

Asian toimen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan asiat 9, 10, 12 ja 13.

11) Ehdotuksen laiksi postisäästöpankista Suomessa annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen n:o 9 johdosta laadittu pankkivaliokunnan mietintö n:o 7 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Kun kukaan ei pyydä puheenvuoroa, julistetaan ensimmäinen käsittely päättyneeksi ja asia menee suureen valiokuntaan.

14) Ehdotuksen 2,000,000 markan suuruisen arviomäärärahan myöntämisestä rauhanneuvotteluja sekä tilapäisiä lähetyksuntia varten vuoden 1920 kuluessa

sisältävä hallituksen esitys n:o 16 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Man kan hälsa denna proposition ur en viss synpunkt med tillfredsställelse. Det talas nämligen i propositionen om den blivande freden, och man kan således betrakta propositionen såsom en fredsduva. Det är i alla fall en tämligen osäker flykt, som duvan har, och målet är icke klart. Regeringen begär anslag för fredsunderhandlingar för den händelse att sådana verkligen komma att inledas. Vilken ställning regeringen själv intager till fredsfrågan framgår icke av propositionen. Vill den fred eller vill den icke? Så länge regeringen icke är säker på sin egen ståndpunkt i denna fråga, synnes den mig icke hava bort begära penningar för fredsunderhandlingars förberedande. Så länge regeringen icke har besvarat den interpellation, som nyligen framlades från socialdemokratiskt håll i samma fråga, kan det i frågasättas, om det finnes anledning att nu bevilja medel.

Men man kan hysa också andra betänkligheter i saken. Regeringen och de finska borgerliga partierna eftersträva såsom ett mål, vilket vid fredsslutet bör vinnas, ryska Karelens anslutning i en eller annan form till Finland. Jag har redan flere gånger uttalat mig mot denna tanke, för så vitt den på något vis står hindrande i vägen för fredsslutet. Jag är emot tanken av allmänna skäl, emedan vårt förhållande till det framtida Ryssland aldrig kommer att bli gott, om tanken förverkligas. Men jag är också av svenskt-nationella skäl emot tanken. Man måste nämligen enligt min åsikt ur svensk synpunkt absolut motsätta sig ryska Karelens anslutning till Finland. Man måste det därför, att i den mån som Finland utvidgar sig åt öster, i den mån avlägsnar det sig från väster, från Skandinavien, och i den mån försvagas samhörighetskänslan hos landets svenskar med finnarna och med Finland såsom helhet. Har man icke ögonen öppna på det hållet, där man är särskilt ivrig för frågans lösning i en annan riktning, för detta förhållande, som jag nyss antytt, och för dess konsekvenser?

Den upplysningsvenksamhet, varom i propositionen talas, propagandan, avser synbarligen just propagandan uti den kareliska, den storfinska frågan. Skall denna nu forceras uti samma anda och måhända på samma sätt som i de broschyrer som utrikesministeriet och andra regeringen närstående kretsar ha givit ut, broschyrer, som jag redan tidigare från denna tribun omtalat, bland dem två på engelska, den ena „Finland, its country and people” och den andra „The Greater Finland”? I propositionen talas om att kunskapen om våra förhållanden utomlands är beklagansvärt ringa, och att falska föreställningar beträffande desamma i många avseenden där råda. Men de broschyrer, som jag här omnämmt, innehålla en uppenbart tendensiös framställning och upplysa icke utlandet om det verkliga förhållandet, och för en dylik propaganda anser jag det icke föreligga något skäl att bevilja penningar.

Jag talade nyss om samhörighetskänslans försvagande hos landets svenskar. Det är ett obestriddligt faktum, att denna samhörighetskänsla har försvagats. Jag betraktar det som ett sorgligt faktum, men det är ett obestriddligt faktum. Den språkliga form, i vilken denna proposition framträder, är också på sitt sätt ägnad att bidraga till minskande av samhörighetskänslan. När man i ett officiellt aktstycke, överlämnat till folkrepresentationen, får läsa ett sådant pecorale som denna text, så har man en känsla av att det är slut med svenska språket såsom officiellt språk i landet och att svenska språket icke blott icke omhuldas, utan rent av ringaktas i regeringen, och sådant skapar jämte annat en känsla av vantrivnad för svenskarna i landet. Jag skall bara läsa upp några rader, för att var och en, som förstår litet svenska, skall kunna inse, huru gränslöst vårdslös och huru vittnande om bristande kunskap i svenska språket denna proposition är. T. ex. detta stycke: „Till arvoden för sakkunniga och medlemmar i delegationer samt andra utgifter, som komma stiga till jämförelsevis ansevärda belopp, finnes i innevarande års utgiftsstat intet särskilt anslag. För den skull måste de för dylika utgifter erforderliga medel hittills tagas av det anslag, stort 500,000 mark, som Riksdagen upptagit i utgiftsstaten för tillfälliga beskickningar och vilket är 1,000,000 mark mindre än

året förut. Det uti innevarande års utgiftsstat upptagna anslag är under nuvarande förhållanden icke tillräckligt ens för tillfälliga beskickningar än mindre kunna några grundligare förberedelser för fredsunderhandlingar ske på detta anslags bekostnad. Å andra sidan kan en nödig beredning av frågor, som vid de för vårt land allra viktigaste fredsunderhandlingar komma före och djupt beröra vårt fosterlands framtid, försummas på grund av otillräckliga anslag". I slutet heter det: „Emellertid nödvändiggöra fredsunderhandlingarna med Ryssland nu utsändande av exklusivt många delegationer, och utgifterna för desamma stiga i anseende till finska markens oförmånliga kurs till avsevärda belopp. Till följd härav och då en anseelig del av förberörda anslag redan blivit föränvänd, synes ett tilläggsanslag av 600,000 mark för tillfälliga beskickningar vara påkallat. De ifrågavarande anslag skulle upptagas i tilläggsstatsförslaget för innevarande år, i samband varmed jämväl borde avgöras, ur vilka medel desamma skulle anvisas."

Jag har flere gånger förut talat om nödvändigheten, därest regeringen vill betrakta svenskan som ett officiellt språk, att regeringen har till sitt förfogande translatorer, som äro kunniga i svenska och icke i finska eller i ryska. Goda translatorer kan i någon mån förbättra saken, men svenska språkets ställning vid den centrala förvaltningen kommer icke därför att förbättras. Man har en känsla av att det svenska språket försvinner såsom ämbetsspråk och att det icke göres något för att hindra detta, tvärtom, och denna känsla av vantrevnad är, såsom jag redan framhöll, ägnad att ytterligare försvaga samhörighetskänslan mellan landets svenskar och finnar.

Jag hörde icke, om talmannen föreslog remiss av propositionen till utrikesutskottet eller till statsutskottet, men i händelse remiss föreslogs till utrikesutskottet, skulle jag be att få understöda denna remiss. Jag hoppas att utrikesutskottet skall finna skäl att ägna propositionen omsorgsfull gransk-

ning och icke förhastat sig att tillstyrka beviljandet av det i propositionen begärda anslaget.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

16) Längmanin testamenttirahaston hoitoa ja niistä kertyneiden korkovarojen käyttämistä

koskeva pankkivaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään ja pannaan pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

17) Korotetun apumaksun myöntämistä eräille työttömyyskassoille tammikuun 1 päivän ja kesäkuun 30 päivän 1920 väliseltä ajalta

sisältävän anomusehdotuksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ja pannaan pöydälle ensi perjantain täysi-istuntoon.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Edl. Mantere: Suuri valiokunta koontuu huomenna aamulla kello 9 ja otetaan silloin käsiteltäväksi maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 ja pankkivaliokunnan mietintö n:o 7.

Seuraava istunto on huomenna keskiviikkona kello 6 i. p.

Täysi-istunto päättyy kello 10,45 i. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Eino J. Ahla.

